

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه الزهرا (س)

دانشکده ادبیات، زبان‌ها و تاریخ

پایان‌نامه

برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته زبان و ادبیات فارسی

عنوان:

وصف‌های شعر فروغ فرخ‌زاد

استاد راهنما:

دکتر محبوبه مباشری

استاد مشاور:

دکتر نسرین فقیه ملک مرزبان

دانشجو:

زهرا کیان‌بخت

اسفند ۱۳۸۹

"کلیه دستاوردهای این تحقیق، متعلق به دانشگاه الزهراء (س) است."

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی چگونگی وصف در سروده‌های فروغ فرخزاد می‌پردازد و به این پرسش‌ها پاسخ می‌دهد که وصف‌های وی چه مضامین و موضوعاتی را در بر می‌گیرند و سیر تحول این موضوعات در شعر او، چگونه است؟ همچنین این توصیفات، در کدام دسته از انواع وصف، جای می‌گیرند و فراوانی استفاده از آن‌ها در هر یک از دفترها و دوره‌های شعری فرخزاد به چه صورتی است؟ صفات، به‌عنوان جزئی جدایی‌ناپذیر از مقوله وصف، در شعر فروغ از دو دیدگاه دستور زبان و بلاغت چگونه‌اند؟ نیز، ابزارها و عناصر بیانی که شاعر، برای وصف‌های خویش، از آن‌ها استفاده کرده است، کدام‌اند؟

برای رسیدن به پاسخ این پرسش‌ها، موضوعات سروده‌های فروغ استخراج شد، و بسامد مربوط به هر یک از مجموعه‌ها و دوره‌های شعری وی، با یکدیگر مورد مقایسه قرار گرفت. همچنین ابزارهای توصیف در شعر وی مورد بررسی قرار گرفت و براساس آن، نوع وصف‌های وی و فراوانی کاربرد آن‌ها به دست آمد. صفات به‌کار رفته در سروده‌های وی، براساس دستور زبان دکتر علی‌محمد حق‌شناس، تقسیم‌بندی شد و از لحاظ محتوایی، مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که موضوعات شعری فروغ، دارای یک سیر رو به کمال بوده و شعر وی، در دوره دوم، در حال فاصله گرفتن از موضوعات محدود و نزدیک شدن به مسائل کلی‌تر و عام‌تر است که از مشخصات شعر شاعران جهانی به شمار می‌رود. از لحاظ انواع وصف، وصف‌های او بیش‌تر از نوع وصف‌های حسی هستند.

در زمینه ابزارهای وصف نیز، شاعر بیش‌تر گرایش به استفاده از صنعت تشبیه دارد، و از میان انواع تشبیه نیز، تشبیه حسی به حسی، بیش‌تر در میان اشعار وی به چشم می‌خورد. در زمینه دستور زبان نیز، میزان استفاده از هر یک از ساختارها و افزایش و کاهش کاربرد آن‌ها در هر یک از دوره‌ها، مشخص گردید. در زمینه محتوایی نیز، مطالعه این صفات، نتایج جالبی را به همراه داشته که برخاسته از روح و شخصیت شاعر است.

کلید واژه: وصف، صفت، فروغ فرخزاد

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: مبانی پژوهش
۱.....	۱) مقدمه
۱۲.....	۱-۱) نگاهی به وصف
۱۳.....	۱-۲) پیشینه پژوهش:
	فصل دوم: کلیات
۱۹.....	۲-۱) زندگی نامه فروغ فرخزاد
۲۰.....	۲-۲) سال شمار
۲۴.....	۲-۳) تعاریف
۲۴.....	۲-۳-۱) وصف در لغت
۲۵.....	۲-۳-۲) وصف در اصطلاح
۳۶.....	۲-۴) انواع وصف
۴۰.....	۲-۴-۱) وصف حسی
۴۰.....	۲-۴-۲) وصف خیالی
۴۱.....	۲-۴-۳) وصف نقلی
۴۲.....	۲-۴-۴) وصف وجدانی یا درونی
۴۴.....	۲-۴-۵) وصف مادی
۳۳.....	۲-۴-۶) وصف فنی
۴۷.....	۲-۵) وصف در دوره‌های مختلف در ادب فارسی
	فصل سوم: درون‌مایه وصف‌ها در شعر فروغ
۳۸.....	۳-۱) موضوعات مورد وصف و سیر تحول آن‌ها در اشعار فروغ فرخزاد
۴۰.....	۳-۲) موضوعات مورد وصف در دفترهای شعر فروغ

۵۴.....	۱-۲-۳) اسیر.....
۷۴.....	۲-۲-۳) دیوار.....
۸۸.....	۳-۲-۳) عصیان.....
۹۵.....	۴-۲-۳) تولدی دیگر.....
۱۰۷.....	۵-۲-۳) ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد.....
۹۸.....	۳-۳) مقایسه دو دوره.....

فصل چهارم: انواع وصف در شعر فروغ

۱۰۶.....	۱-۴) انواع وصف در شعر فروغ.....
۱۲۲.....	۲-۴) ابزارهای وصف در شعر فروغ.....
۱۲۴.....	۱-۲-۴) جایگاه تشبیه در اشعار فروغ.....
۱۳۷.....	۲-۲-۴) جایگاه تشخیص در اشعار فروغ.....
۱۴۲.....	۳-۲-۴) جایگاه استعاره در اشعار فروغ.....
۱۴۵.....	۴-۲-۴) جایگاه کنایه در اشعار فروغ.....

فصل پنجم: صفات به کاررفته در اشعار فروغ

۱۶۴.....	۱-۵) صفت (ADJECTIVE).....
۱۶۴.....	۱-۱-۵) انواع صفت.....
۱۶۴.....	۲-۱-۵) صفت (ADJECTIVE) در شعر فروغ.....
۱۶۴.....	۳-۱-۵) صفت ساده.....
۱۷۰.....	۴-۱-۵) صفت مشتق.....
۲۱۴.....	۵-۱-۵) صفات مرکب.....
۲۱۹.....	۶-۱-۵) صفات مشتق-مرکب در شعر فروغ.....
۲۲۳.....	۷-۱-۵) مقایسه دو دوره.....
۲۳۳.....	۲-۵) صفت در بلاغت (EPITHET).....
۲۳۴.....	۱-۲-۵) EPITHET در شعر فروغ.....
۲۳۰-۲۳۹.....	فصل ششم: بحث و نتیجه‌گیری.....
۲۵۸.....	فهرست منابع.....

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED......کتابها

ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED......پایان نامهها

فهرست نمودارها

- ۱۰۰.....(نمودار ۳-۱): نمودار دوره اول
- ۱۰۳.....(نمودار ۳-۲): نمودار دوره دوم
- ۱۱۴.....(نمودار ۴-۱): فراوانی انواع تشبیه در دفتر اسیر
- ۱۱۵.....(نمودار ۴-۲): فراوانی انواع تشبیه در دفتر دیوار
- ۱۱۶.....(نمودار ۴-۳): فراوانی انواع تشبیه در دفتر عصیان
- ۱۱۷.....(نمودار ۴-۴): فراوانی انواع تشبیه در دفتر تولدی دیگر
- ۱۱۸.....(نمودار ۴-۵): فراوانی انواع تشبیه در دفتر ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد
- ۱۱۹.....(نمودار ۴-۶): فراوانی انواع تشبیه در دوره اول
- ۱۲۰.....(نمودار ۴-۷): فراوانی انواع تشبیه در دوره دوم
- ۱۲۱.....(نمودار ۴-۸): مقایسه فراوانی کاربرد تشبیه در دو دوره
- ۱۲۵.....(نمودار ۴-۹): مقایسه فراوانی کاربرد تشخیص در هر یک از دفترها
- ۱۲۶.....(نمودار ۴-۱۰): مقایسه فراوانی کاربرد تشخیص در دو دوره
- ۱۲۸.....(نمودار ۴-۱۱): مقایسه فراوانی کاربرد استعاره در هر یک از دفترها
- ۱۲۹.....(نمودار ۴-۱۲): مقایسه فراوانی کاربرد استعاره در دو دوره
- ۱۳۲.....(نمودار ۴-۱۳): مقایسه فراوانی کاربرد کنایه در هر یک از دفترها
- ۱۳۳.....(نمودار ۴-۱۴): مقایسه فراوانی کاربرد کنایه در دو دوره
- ۱۳۴.....(نمودار ۴-۱۰): انواع وصف، به تفکیک فراوانی، در دفتر اسیر
- ۱۳۴.....(نمودار ۴-۱۱): فراوانی کنایه در هر یک از دفترها
- ۱۳۵.....(نمودار ۴-۱۶): ابزارهای وصف، در دفتر اسیر
- ۱۳۶.....(نمودار ۴-۱۷): انواع وصف، به تفکیک فراوانی، در دفتر دیوار
- ۱۳۷.....(نمودار ۴-۱۸): ابزارهای وصف، در دفتر دیوار
- ۱۳۸.....(نمودار ۴-۱۹): انواع وصف، به تفکیک فراوانی، در دفتر عصیان

- ۱۳۹.....(نمودار ۴-۲۰): ابزارهای وصف، در دفتر عصیان
- ۱۴۰.....(نمودار ۴-۲۱): انواع وصف، به تفکیک فراوانی، در دفتر تولدی دیگر
- ۱۴۱.....(نمودار ۴-۲۲): ابزارهای وصف، در دفتر تولدی دیگر
- ۱۴۲.....(نمودار ۴-۲۳): انواع وصف، به تفکیک فراوانی، در دفتر ایمان بیاوریم
- ۱۴۳.....(نمودار ۴-۲۴): ابزارهای وصف، در دفتر ایمان بیاوریم
- ۱۴۴.....(نمودار ۴-۲۵): انواع وصف، به تفکیک فراوانی، در دوره اول
- ۱۴۵.....(نمودار ۴-۲۶): ابزارهای وصف، در دوره اول
- ۱۴۶.....(نمودار ۴-۲۷): انواع وصف، به تفکیک فراوانی، در دوره دوم
- ۱۴۷.....(نمودار ۴-۲۸): ابزارهای وصف، در دوره دوم
- ۱۵۳.....(نمودار ۵-۱): مقایسه میزان فراوانی ساختار صفت ساده در هر یک از دفترها
- ۱۹۲.....(نمودار ۵-۲): ساختار صفات مشتق، در دفتر اسیر
- ۱۹۳.....(نمودار ۵-۳): ساختار صفات مشتق، در دفتر دیوار
- ۱۹۴.....(نمودار ۵-۴): ساختار صفات مشتق، در دفتر عصیان
- ۱۹۵.....(نمودار ۵-۵): ساختار صفات مشتق، در دفتر تولدی دیگر
- ۱۹۶.....(نمودار ۵-۶): ساختار صفات مشتق، در دفتر ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد
- ۲۰۱.....(نمودار ۵-۷): فراوانی ساختار صفت مرکب در هر یک از دفترها
- ۲۰۵.....(نمودار ۵-۸): فراوانی ساختار صفت مشتق-مرکب در هر یک از دفترها
- ۲۰۸.....(نمودار ۵-۹): مقایسه فراوانی ساختار صفات در دفتر اسیر
- ۲۰۹.....(نمودار ۵-۱۰): مقایسه فراوانی ساختار صفات در دفتر دیوار
- ۲۱۰.....(نمودار ۵-۱۱): مقایسه فراوانی ساختار صفات در دفتر عصیان
- ۲۱۱.....(نمودار ۵-۱۲): مقایسه فراوانی ساختار صفات در دفتر تولدی دیگر
- ۲۱۲.....(نمودار ۵-۱۳): مقایسه فراوانی ساختار صفات در دفتر ایمان بیاوریم
- ۲۱۳.....(نمودار ۵-۱۴): مقایسه میزان فراوانی ساختار صفت مشتق در هر یک از دفترها

(نمودار ۵- ۱۵): مقایسه میزان فراوانی ساختار صفت مرکب در هر یک از دفترها..... ۲۱۴

(نمودار ۵- ۱۶): مقایسه میزان فراوانی ساختار صفت مشتق-مرکب در هر یک از دفترها..... ۲۱۵

فصل اول

مبانی پژوهش

۱) مقدمه

۱-۱) نگاهی به وصف

"در میان اغراض شعری، فن وصف در عرصه ادبیات، جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده است. در اهمیت این فن مهم، همین بس که برخی را اعتقاد بر این است که "وصف، عمود و پایه شعر است." (ابن‌رشیق، ۱۹۵۵م، ۲/۲۹۴) در مشاهده آنچه در تیررس دیدگان نافذ شاعر است، نخست ذوق شاعر از دیدگان او متأثر می‌شود، وانگهی در او حالتی پدید می‌آید، که نیروی تخیل و تداعی معانی و اندیشه‌های مختلف، او را به عالمی دیگر سوق می‌دهد. اگر این تأثیر ذوقی، قوی و عمیق باشد، شاعر در صدد القاء آن حالت نفسانی به دیگران برمی‌آید، و آنچه را به چشم دیده، به زبان شعر توصیف می‌نماید و فرایندهای ذهنی خویش را پیش چشم ما، مجسم می‌کند، تا همان حالت نفسانی نیز، به خواننده القا شود." (شیبانی، ۱۳۷۸: صص ۱۴۰-۱۴۱)

این پژوهش، بر آن است که به مقوله وصف در اشعار فروغ فرخ‌زاد، بپردازد. در این پژوهش منابع اصلی، در درجه نخست آثاری هستند که در زمینه وصف، نگاشته شده‌اند و در درجه دوم، آثاری که به فروغ فرخ‌زاد و شعر وی مربوط می‌شوند. به این منظور، نگارنده در ابتدا منابع مرتبط را مورد مطالعه قرار داده و فیش‌برداری کرده و سپس آثار فروغ را از جنبه وصف‌های موجود در آن، بررسی نموده است.

این پژوهش از شش فصل تشکیل شده است. در فصل اول به مبانی پژوهش پرداخته می‌شود که شامل طرح مسأله، پرسش‌های پژوهش، فرضیات پژوهش، مروری بر پیشینه پژوهش، و تعدادی از منابع و مآخذ است. فصل دوم با عنوان کلیات، به بررسی تعریف لغوی و مفهومی وصف، انواع وصف، و چگونگی وصف در هر یک از دوره‌ها، پرداخته شده است، قسمتی از این فصل نیز به‌طور مختصر به زندگی فروغ فرخزاد می‌پردازد. فصل سوم با عنوان درون‌مایه‌های وصف در شعر فروغ، به بررسی موضوعات مورد وصف در شعر وی، و سیر تحول این موضوعات، در دو دوره شعری وی، می‌پردازد. فصل چهارم با عنوان انواع وصف، به بررسی وصف‌های فروغ براساس تعدادی از تقسیم‌بندی‌های وصف در ادبیات عرب (دو کتاب فن‌الوصف از ایلیا سلیم الحاوی و تاریخ‌الادب‌العربی از عمر فروخ)، و ابزارهای مورد استفاده برای وصف، در شعر فروغ می‌پردازد. با توجه به این‌که صفت، یکی از بخش‌های جدایی‌ناپذیر مقوله وصف است، در فصل پنجم به بررسی نوع و چگونگی صفات به‌کار گرفته شده در شعر فروغ، از دو منظر دستور زبان و بلاغت، پرداخته شده است. فصل ششم نیز، به نتیجه‌گیری اختصاص دارد و در پایان نیز فهرست منابع و مآخذ آمده است.

در این‌جا وظیفه خود می‌دانم، از استادان گرامی و ارجمند خود، سرکار خانم دکتر محبوبه مباشری و سرکار خانم دکتر نسرین فقیه ملک مرزبان، که در مراحل نگارش این پایان‌نامه، با راهنمایی‌های خردمندانه خود مرا یاری کردند، مراتب تشکر و قدردانی خود را ابراز کنم.

۱-۲) پیشینه پژوهش:

تاکنون در زمینه وصف‌های شعر فروغ فرخزاد، بررسی خاصی صورت نگرفته، و به‌طور کلی بررسی آثار ادبی از لحاظ وصف‌های به‌کار رفته در آن‌ها، موضوعی است که بیش‌تر در حوزه ادبیات عرب به آن توجه شده و به آثار ادبی فارسی، از این دیدگاه چندان پرداخته نشده است.

در زمینه وصف و دسته‌بندی انواع آن، در حوزه ادبیات عرب، کتاب‌هایی مانند فن الوصف ایلیا الحاوی، تاریخ الادب العربی از عمر فروخ، امراء الشعر العربی فی العصر العباسی از المقدسی و الطباع از عمر فاروق، قابل ذکر است که در این رساله نیز، مورد توجه نگارنده بوده است. در زمینه صفات به‌کار رفته در شعر فروغ نیز، به طور مستقل، مقاله "وصف‌های فروغ" از دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی، قابل ذکر است که به بررسی اجمالی وصف (Epithet)، در مجموعه شعر تولدی دیگر فروغ فرخ‌زاد پرداخته‌اند و با تمرکز بر معنای این Epithet‌ها، کوشیده‌اند سنت‌گریز بودن فروغ را اثبات کنند.

آن‌چه به عنوان پیشینه برای این پژوهش، قابل ذکر است، شامل کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها و مقالاتی است که وصف را در آثار ادبی مختلف مورد تحلیل و بررسی قرار داده‌اند، آثاری که در مبحث نظری و تئوری پیرامون توصیف و ادبیات توصیفی هستند و همچنین آثاری که در خصوص سبک، شعر و شخصیت فروغ فرخ‌زاد، به نگارش درآمده‌اند:

*آثاری که تاکنون در ارتباط با موضوع این پژوهش (وصف) نگاشته شده، و نگارنده

در انجام این تحقیق، آن‌ها را مورد مطالعه و بررسی قرار داده، به قرار زیر است:

- کتاب **فن الوصف** ایلیا الحاوی که پس از تعریف وصف و ذکر انواع آن، به بررسی وصف در

اشعار تعدادی از شاعران عرب پرداخته است.

- کتاب **الوصف فی الشعر الجاهلی** تألیف عبدالعظیم قناوی که پس از تعریف وصف و غرض

از وصاف بودن یک شاعر، اقسام وصف را بیان کرده، و در همین رابطه، به تعریف وصف

موضوعی یا خارجی و وصف ذاتی یا داخلی، پرداخته است. همچنین به مباحثی چون ارزش

وصف و موضوعات مختلف مورد وصف شاعران، مانند وصف ناقه یا فرس پرداخته و نمونه

توصیفات شاعران مختلف را ذکر نموده و مورد تحلیل اجمالی قرار داده است.

- مقاله‌ای با عنوان "تصویر کلاسیک" از دکتر محمود فتوحی که در فصل‌نامه هنر به چاپ رسیده و به بررسی نوع توصیفات و تصاویر در ادبیات کلاسیک، پرداخته است.

- پایان‌نامه‌ای در مقطع دکترا با عنوان *البحتری و شعره فی الوصف* که توسط عبدالله بن سلیمان العقل در دانشگاه الازهر مصر تهیه شده و به مباحثی مانند تطور وصف در شعر جاهلی تا عصر شاعر، وصف در شعر بحتری، موضوعات مورد وصف در شعر او، خصایص شعر وصفی بحتری و آراء منتقدان در این زمینه، و همچنین جایگاه بحتری در شعر وصفی پرداخته است.

- پایان‌نامه‌ای با عنوان *وصف در شاهنامه فردوسی* به کوشش مرادعلی واعظی که در دانشگاه فردوسی مشهد تهیه شده و کوشیده با وجود مقالات متعدد درباره تصویرسازی و توصیف در شاهنامه، به بررسی عمیق‌تر و دقیق‌تر وصف در این اثر، بپردازد.

- پایان‌نامه‌ای با عنوان *وصف در دیوان ابی‌تمام* به تلاش سعید شیبانی در دانشگاه تربیت مدرس، که به بررسی وصف‌های موجود در دیوان ابی‌تمام، از جمله وصف طبیعت و مظاهر آن، مانند: بهار، باران، رعد و برق، گل‌ها، شکوفه‌ها و سبزه‌های عطرآگین و همچنین وصف میدان‌های نبرد، پرداخته است. - فصل اول این رساله، به زندگی‌نامه ابوتمام و ویژگی‌های اخلاقی و معتقدات دینی و سیاسی وی و آثار شاعر، می‌پردازد. فصل دوم جایگاه ادبی ابوتمام و پاره‌ای از خصوصیات فنی شاعر را بیان می‌کند. فصل سوم درباب اغراض شعری مدح و رثاء و حکمت نگاشته شده است. - فصل چهارم شامل تعریف وصف و جایگاه آن در ابواب ادب و وصف‌های موجود در شعر ابوتمام می‌باشد و فصل پنجم به دیدگاه ادیبان و عالمان در مورد وی و اثر قرآن کریم بر شعر او می‌پردازد.

- پایان‌نامه‌ای با عنوان *زمینه‌های توصیفی طبیعت در شعر خاقانی* از غلامرضا زیراهیان که در دانشگاه شهید چمران اهواز تهیه شده و به نگرش خاقانی به جلوه‌های طبیعت و چگونگی تصویر و توصیف آن‌ها پرداخته است.

وصف طبیعت در شعر منوچهری دامغانی و ابوتمام از دیدگاه تطبیقی که توسط مهدی شیخی اصطهباناتی در پژوهش‌گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تدوین شده و شامل پنج فصل است: فصل اول به زندگی منوچهری دامغانی و ویژگی‌های شعری او اختصاص دارد، فصل دوم به شعر در عصر عباسی می‌پردازد، فصل سوم به ابوتمام، زندگی و جایگاه شعری او، و همچنین ویژگی‌های فنی شعر او، که وصف نیز یکی از آن‌ها است، فصل چهارم به وجوه اختلاف و اشتراک وصف طبیعت در شعر منوچهری و ابوتمام، و فصل پنجم به بحث و نتیجه‌گیری، اختصاص دارد.

پایان‌نامه‌هایی که تاکنون درباره فروغ فرخزاد نوشته شده و در این پژوهش تا حدی راه‌گشای نگارنده بوده‌اند، عبارتند از:

- پایان‌نامه‌ای با عنوان *بررسی صور خیال در اشعار فروغ فرخزاد* که توسط مریم عاملی رضایی در دانشگاه شهید بهشتی تهیه شده و به بررسی تشبیه، استعاره، تشخیص، اسنادهای مجازی، کنایه، حس‌آمیزی، اغراق و متناقض‌نمایی در اشعار فروغ فرخزاد پرداخته است.

- پایان‌نامه‌ای با عنوان *مطالعه قیاسی بن‌مایه‌های زن بودن، عشق، مرگ و زندگی دوباره در اشعار فروغ فرخزاد و سیلویا پلات* که توسط افسانه ادب‌آوازه در دانشگاه شیراز تهیه شده و به بررسی مقایسه‌ای بن‌مایه‌های زن بودن، عشق، مرگ و زندگی دوباره در اشعار فروغ فرخزاد و اشعار سیلویا پلات شاعر امریکایی پرداخته است.

- پایان‌نامه‌ای با عنوان *تحلیل و مقایسه درون‌مایه در شعر پروین اعتصامی و فروغ فرخزاد* که توسط آریتا همدانی در دانشگاه تربیت مدرس تهیه شده و سعی در شناخت و کشف

درون‌مایه‌های اشعار فروغ فرخ‌زاد و پروین اعتصامی و وجوه اختلاف و اشتراک اشعار آن‌ها از این جهت و تبیین علل اصلی این اختلاف و اشتراک‌ها داشته است. نتیجه حاصل از این پژوهش، نشان می‌دهد که این دو شاعر در دو مسیر مختلف و گاه مغایر، با دو جهان‌بینی کاملاً متفاوت، در زمینه عقاید، افکار، بیان مسائل، زاویه‌دید و ... در اشعارشان هستند و موارد اشتراکی نیز به‌ندرت وجود دارد، مانند پرداختن به بعضی نصایح اخلاقی و اشارات اجتماعی چون گریز از دروغ و ربا و تمایل به راستی و قناعت، بیان فقر و اختلاف طبقاتی و بدبینی نسبت به ثروتمندان.

پایان‌نامه‌ای با عنوان *بررسی اندیشه در شعر پنج شاعر بزرگ شعر نو (نیما یوشیج، مهدی اخوان ثالث، سهراب سپهری، احمد شاملو، فروغ فرخ‌زاد)* که توسط محمد صفایی در دانشگاه فردوسی مشهد، تهیه شده است.

این رساله، شامل دو کتاب و ده فصل است و فصل ششم آن با عنوان زنی تنها در آستانه فصلی سرد، به بررسی اندیشه در شعر فروغ، اختصاص دارد.

فصل دوم

کلیات:

– فروغ فرخزاد

– وصف

۲-۱) زندگی‌نامه فروغ فرخ‌زاد

"فروغ فرخ‌زاد" در دهم دی ماه ۱۳۱۳، در تهران، در خانواده‌ای متوسط متولد شد. (کراچی، ۱۳۸۳: ص ۵) در سال ۱۳۲۹، به همسری "پرویز شاپور"، درآمد، و پس از گذشت یک‌سال، از وی جدا شد. حاصل این ازدواج، تنها فرزند او "کامیار" است.

در زمینه فعالیت‌های ادبی، سال ۱۳۳۲، آغاز شعر گفتن فروغ به‌طور جدی است. در سال ۱۳۳۴، نخستین مجموعه شعر وی با نام "اسیر"، با مقدمه "شجاع‌الدین شفا" در ۱۶۰ صفحه توسط انتشارات "امیرکبیر"، به چاپ رسید. (کراچی، ۱۳۸۳: ص ۱۰) و پس از آن، چهار مجموعه شعر دیگر وی، "دیوار"، "عصیان"، "تولدی دیگر" و "ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد"، منتشر شدند.

فرخزاد، در زمینه‌های دیگر هنری، هم‌چون بازی در چند نمایش‌نامه، و ساخت فیلم نیز، فعالیت‌هایی داشت.

در روز دوشنبه ۲۴ بهمن‌ماه، ساعت ۴ و نیم بعد از ظهر، در خیابان "دروس و قلپک"، در یک سانحه رانندگی، کشته شد.

روز چهارشنبه ساعت یازده و چهل و پنج دقیقه صبح، جسد او را در گورستان ظهیرالدوله شمیران خیابان دربند تهران به خاک سپردند.

۲- ۲) سال شمار

۱۳۱۳

● زمستان. دهم دی‌ماه. تولد. تهران. ش ش ۶۷۸. بخش ۵ تهران

۱۳۱۹

● مهر. آغاز دوران تحصیل. دبستان "سروش"

۱۳۲۵

● پاییز. اتمام تحصیلات ابتدایی. آغاز تحصیلات متوسطه. دبیرستان "خسرو خاور"

۱۳۲۸

● پاییز. مهرماه. ورود به هنرستان "کمال‌الملک"

۱۳۲۹

● بهار. آغاز دوران عاشقانه "فروغ" و "پرویز شاپور"

۲۳ شهریور. ازدواج با پرویز شاپور

۱۳۳۰

● بهار. ۲۹ خرداد. تولد "کامیار"، تنها فرزند فروغ